

การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศในศตวรรษที่ 21 โดยใช้ NIKORN MODEL
School management towards excellence in the 21st century by using
NIKORN MODEL

นิกร คณาสาร

Nigorn Kanasan

โรงเรียนวัดหนองแขม (สหราษฎร์บูรณะ)

Watnongkham School (Saharat Burana), Thailand

E-mail: krutonnigorn072@gmail.com

Received July 18, 2023; Revised June 20, 2024; Accepted June 21, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศในศตวรรษที่ 21 เป็น ผู้นำที่มีอิทธิพลต่อบุคลากรภายใน มีบทบาทต่อการกำหนดทิศทาง นโยบาย และนำพาสถานศึกษาไปสู่ ความสำเร็จต้องมีความพร้อมในด้านคุณลักษณะที่โดดเด่น กล่าวคือมีทักษะทางปัญญาสูง เป็นนักบริหารมืออาชีพ มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดี และเป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์ มีความคาดหวังสูงที่มุ่งสร้างความสำเร็จ ของงาน ตลอดจนพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และสร้างสถานศึกษาให้เป็นองค์กร นวัตกรรมยุคใหม่ให้มีคุณลักษณะโดดเด่นเหมาะสม มีความรู้เชิงทฤษฎี ทักษะ บทบาทหน้าที่ คุณธรรมและประสพการณ์ทางการบริหาร การศึกษายุคใหม่ เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ สามารถสนองต่อการแข่งขัน และทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา; ความเป็นเลิศ; ศตวรรษที่ 21

Abstract

The objective of this article is to present excellence in educational administration in the 21st century. Become a leader who influences internal personnel, to play a role in setting policy direction and leading the school to success, must be equipped with outstanding characteristics that is to have high intellectual skills Is a professional manager have a creative mind have a good attitude and is a person with a vision Have high expectations for the success of the job As well as developing educational institutions into a learning organization and build educational institutions to be innovative organizations in the new era with outstanding characteristics suitable have theoretical knowledge, skills, roles, duties, morality and experience in modern educational

administration. To bring educational institutions to success can respond to the competition and modernity to suit the changes of the world.

Keywords: School Administration; Excellence; 21st Century

บทนำ

สังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ทุกประเทศต่างพยายามสร้างกระบวนการพัฒนา ภายใต้ของการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ มิติของสังคม สิ่งปรากฏออกมาให้เห็นอย่างเด่นชัด คือ จะทำอย่างไร หรือมีวิธีการใดที่จะทำให้สภาพการณ์ของประเทศตนเอง “มีความเป็นเลิศ” ในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม รวมทั้งด้านการศึกษาด้วย เพราะการจัดการศึกษาในยุคนี้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ความสลับซับซ้อนของสังคมมีมากขึ้นตามลำดับองค์ความรู้ ข้อความรู้อีก “ผลิต” ขึ้นมาใหม่ หรือบางครั้งก็นำความรู้เดิมมา ผลิตซ้ำบนฐานของการเปลี่ยนแปลง ถือได้ว่ามี “การต่อยอด” ในความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาในองค์ความรู้ หรือข้อความรู้นั้น ๆ ให้ดียิ่งขึ้น ลักษณะของสังคมโลกใน ศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมที่ไร้ขีดจำกัดของข้อมูลข่าวสาร เป็นยุคที่มีการเปลี่ยนผ่านและมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ระหว่างกลุ่มคน อิทธิพลของการสื่อสารที่ก้าวไกลทั้งระบบดาวเทียม ระบบดิจิทัล และระบบอื่น ๆ อีก ทำให้ โลกมีสภาพที่แคบลง การไหลบ่าและการผสมผสานของวัฒนธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็วและกลมกลืน (ธงชัย สมบูรณ์, 2549)

สถานการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21 (ระหว่าง ค.ศ. 2001 - 2100) มีการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผล กระทบต่อองค์การ และพลเมืองโลกหลายด้าน ได้แก่ ความผันผวนทางเศรษฐกิจการเข้าสู่สังคมสูงวัยของโลก การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่รวดเร็ว การปรวนแปรของสภาพภูมิอากาศความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภัยพิบัติทางธรรมชาติของโลกมีแนวโน้มเกิดความรุนแรงมากขึ้นและผลกระทบอื่นๆ อีกมากมาย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558) ทำให้องค์การทั้งภาครัฐและเอกชนต่างได้รับผลกระทบ จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนให้อยู่รอด และมีความเหมาะสม กับสถานการณ์ดังกล่าว ผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์กรจำเป็นต้องปฏิรูปตนเอง และการเปลี่ยนแปลงองค์การ ครั้งใหญ่เพื่อนำพาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาท สำคัญที่จะต้องบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และความสมดุลเพื่อให้บริหารจัดการ การศึกษาบรรลุผลสำเร็จ นอกจากนี้ การบริหารจัดการเวลาก็เป็นสิ่งสำคัญยิ่งอีกอย่างหนึ่งเช่นเดียวกันสำหรับผู้บริหารหรือผู้นำในยุคปัจจุบันนี้ เพราะยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วดังเช่นยุคศตวรรษที่ 21 นี้ คนทำงานที่มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบหลาย ๆ อย่าง คงต้องเคยทำงานผิดพลาด ทำงานไม่ครบ หรือทำงานไม่ทันเวลา (ภูษิต ปลัณรัมย์ และคณะ, 2561)

การบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนวัดหนองแวม (สหราษฎร์บูรณะ) แบ่งออกเป็นการบริหารงาน 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหารงานวิชาการ ฝ่ายบริหารงานบุคคล ฝ่ายบริหารงานทั่วไป และฝ่ายบริหารงานงบประมาณ ซึ่งในปัจจุบันการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสืบเนื่องมาจากครูขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสูตรการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ การวิจัยในชั้นเรียน และการประกันคุณภาพการศึกษา ครูขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน ปัญหาการบริหารงานวิชาการเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและนำองค์กรไปสู่ความเป็นเลิศ

จากความเป็นมาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศใน ศตวรรษที่ 21 มักจะมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานของครูเสมอ และพฤติกรรม บางอย่างของผู้บริหาร

ก็ยังส่งผลดีต่อความผูกพันของครู ทำให้ครูมีความผูกพันทั้งต่อโรงเรียน ต่องานมากขึ้น การได้ทราบถึงระดับความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อความผูกพันของครูก็จะทำให้ได้ข้อมูลการปกครอง การพัฒนาแนวทางในการพัฒนาตนเองของผู้บริหาร ซึ่งจะส่งผลดีต่อประสิทธิภาพการทำงานของครูมากขึ้น ตามไปด้วยเช่นกัน ดังนั้นจึงได้นำ NIKORN MODEL มาใช้ในการบริหารงานวิชาการเพื่อนำองค์กรไปสู่ความเป็นเลิศในศตวรรษที่ 21 บทความนี้จะนำเสนอในประเด็นดังต่อไปนี้ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดหนองแวง (สหราษฎร์บูรณะ) สำนักงานเขตหนองแวง กรุงเทพมหานคร โดยใช้ NIKORN MODEL เป็นตัวขับเคลื่อน

หลักการของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย ชั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาทั้งของรัฐและเอกชน คำว่า “ผู้บริหารสถานศึกษา” ไม่ว่าจะเป็รประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาเรียกว่า Principal หรือ เรียกว่า Head of School เป็นคำที่ใช้เรียกผู้บริหารสูงสุดของโรงเรียนของรัฐ แต่ถ้าเป็นโรงเรียนเอกชน อาจใช้คำอื่นๆ เช่น head teacher, head master หรือ head mistress สำหรับประเทศไทยผู้บริหารโรงเรียนในปัจจุบันเรียกว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษา เมื่อก่อนเรียกว่า “ครูใหญ่” หรือ “อาจารย์ใหญ่”

ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษา ประสิทธิภาพของการบริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษา นักวิชาการหลายท่าน มีความเห็นตรงกันว่า ความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการศึกษานั้น ขึ้นอยู่กับผู้บริหารส่วนหนึ่ง ดังนั้น ผู้บริหารจึงเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีความรู้ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในสถานศึกษา ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะบริหารปัจจัย ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ดังนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องมีทักษะต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แพรดาว สอนงพันธ์ (2557) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องประกอบด้วย ทักษะ 11 ทักษะ คือ 1. ทักษะด้านเทคนิค คือ ผู้บริหารจะต้องศึกษาหาความรู้ เรียนรู้เทคนิควิธีการปฏิบัติงานใหม่ๆอยู่ ตลอดเวลา 2. ทักษะด้านมนุษย์ คือ ผู้บริหารควรยึดหลักพรหมวิหาร 4 มีอารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใสเข้ากับคนได้ ง่าย 3. ทักษะด้านความคิดรวบยอด คือ ผู้บริหารควรศึกษาคือข้อมูลรอบด้าน วิเคราะห์ ประมวลผล และนำไปกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ 4. ทักษะด้านการศึกษาและการสอน คือผู้บริหารจะต้องพัฒนาตนเองและเป็นผู้นำด้านวิชาการ 5. ทักษะด้านความรู้ความคิด คือ ผู้บริหารควรศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองโดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์ หลักและทฤษฎีต่าง ๆ มาช่วยในการวิเคราะห์จะทำให้ตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง 6. ทักษะด้านการบริหาร คือ ผู้บริหารควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักการ แนวคิดและ ทฤษฎีการบริหาร เรียนรู้จากประสบการณ์นำมาประยุกต์ใช้ปรับปรุงการทำงาน 7. ทักษะด้านการวางแผน คือผู้บริหารควรมีเทคนิคในการวางแผน จัดทำแผนการดำเนินงานที่ ชัดเจนและมีการกำกับติดตามผลการดำเนินงาน 8. ทักษะด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ คือผู้บริหารควรรู้เทคนิคการสื่อสาร การพูดให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เพิ่มช่องทางการสื่อสารให้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ปัจจุบัน 9. ทักษะด้านการประเมินคือผู้บริหารควรพัฒนา ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินในรูปแบบต่างๆทั้งในรูปแบบที่เป็นระบบและไม่เป็นระบบ 10. ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร

และการบริหารจัดการ คือ ผู้บริหารจะต้องเปิดใจกว้างก้าวให้ทันการเปลี่ยนแปลงรวมถึงเป็นผู้นำในด้านเทคโนโลยี และ 11. ทักษะด้านการสร้างทีมงานคือ ผู้บริหารควรสร้างความตระหนักในการทำงานเป็นทีมมี ความสัมพันธ์ที่ดี และประสานให้เป็นทีมเดียวกัน

การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศในศตวรรษที่ 21

ผู้ที่จะเป็นผู้นำได้นั้นจะต้องมีคุณลักษณะ บุคลิกภาพพิเศษกว่าคนทั่ว ๆ ไป ได้แก่ มีความเฉลียวฉลาด มีความกล้าหาญ มีความกระตือรือร้น มีลักษณะท่าทางดี สง่างาม เลื่อมใส มีความยุติธรรม ฯลฯ ได้มีผู้ศึกษาว่า ผู้นำที่ดีนั้นจะต้องมีลักษณะบางอย่าง ผู้นำไม่ใช่คนที่ต่างไปจากคนธรรมดาอื่น ๆ อย่างน้อยผู้นำจะต้องมี ลักษณะพื้นฐานเช่นเดียวกับมนุษย์ แนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ของ Maxine (2015) และ George Couros (2010) ได้เขียนบทความเรื่อง Top 10 Characteristics of Successful 21st Century School Leaders: 21st Century Administrators: New Roles, New Responsibilities และ The 21st Century Principal ตามลำดับ สามารถสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 ควรมี คุณลักษณะ ดังนี้ 1. นักสร้างสรรค์ (Creative) ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ มีกระบวนการผลักดันให้บุคลากรใน โรงเรียนที่มีความสามารถสร้างสรรค์งานให้มีคุณภาพและมาตรฐานมากขึ้น ต้องผลักดันเพื่อประโยชน์ของ นักเรียน และจะต้องหาวิธีจัดการอย่างต่อเนื่องเหมือน"ทฤษฎีน้ำ ไหล (flow theory)" 2. นักการสื่อสาร (Communicator) ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพไม่เพียงแต่การสื่อสารโดยการ แบ่งปันข้อมูลผ่านหลายสื่อเท่านั้น แต่ยังเป็นผู้ฟังที่มี ประสิทธิภาพซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่กลุ่มผู้บริหารต้องเป็นผู้ สื่อสารที่มีประสิทธิภาพกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศในศตวรรษที่ 21 ผู้ที่จะเป็นผู้นำได้นั้นจะต้องมีคุณลักษณะ บุคลิกภาพพิเศษกว่า คนทั่ว ๆ ไป ได้แก่ มีความเฉลียวฉลาด มีความกล้าหาญ มีความกระตือรือร้น มีลักษณะท่าทางดี สง่างาม เลื่อมใส มีความยุติธรรม ฯลฯ ได้มีผู้ศึกษาว่า ผู้นำที่ดีนั้นจะต้องมีลักษณะบางอย่าง ผู้นำไม่ใช่คนที่ต่างไปจากคนธรรมดาอื่น ๆ อย่างน้อยผู้นำจะต้องมี ลักษณะพื้นฐานเช่นเดียวกับมนุษย์ แนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ของ Maxine (2015 : Online) และ George Couros (2010) ได้เขียนบทความเรื่อง Top 10 Characteristics of Successful 21st Century School Leaders:21st Century Administrators: New Roles, New Responsibilities และ The 21st Century Principalตามลำดับ สามารถสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มี ประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 ควรมี คุณลักษณะ ดังนี้ 1. นักสร้างสรรค์ (Creative) ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ มี กระบวนการผลักดันให้บุคลากรใน โรงเรียนที่มีความสามารถสร้างสรรค์งานให้มีคุณภาพและมาตรฐานมากขึ้น ต้องผลักดันเพื่อประโยชน์ของ นักเรียน และจะต้องหาวิธีจัดการอย่างต่อเนื่องเหมือน"ทฤษฎีน้ำ ไหล (flow theory)" 2. นักการสื่อสาร (Communicator) ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพไม่เพียงแต่การสื่อสารโดยการ แบ่งปัน ข้อมูลผ่านหลายสื่อเท่านั้น แต่ยังเป็นผู้ฟังที่มีประสิทธิภาพซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่กลุ่มผู้บริหารต้องเป็นผู้ สื่อสารที่มี ประสิทธิภาพกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด 3. นักคิดวิเคราะห์ (Critical Thinker) ผู้บริหารจึงต้องให้ความสนใจใน ความคิดที่ครูหรือบุคลากร แสดงออกเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง โดยเฉพาะด้านผลกระทบที่มีต่อโรงเรียนและนักเรียนใน ระยะยาวและจะได้รับ ประโยชน์เหล่านั้นมากที่สุดได้อย่างไร ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหาร ที่จะต้องนำเอา ข้อมูลและความคิด ต่าง ๆ มาใช้ในการตัดสินใจทั้งหมด 4. สร้างชุมชน (Builds Community) ในที่นี้หมายถึง การประสานเชื่อมโยงต่อกลุ่มคนที่ เหมาะสม ตัวอย่างเช่น วิธีที่จะสร้างโอกาสให้กับบุคลากรเพื่อเชื่อมโยงต่อกับคน อื่น ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมการ เรียนรู้มากขึ้นมันเป็นสิ่งสำคัญที่ไม่เพียงแต่พัฒนา ผู้นำในโรงเรียนเท่านั้น แต่เป็นการ เปิดโอกาสให้คนอื่นเห็น ความเป็นผู้นำด้วย 5. การมีวิสัยทัศน์ (Visionary) ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ต้องมี วิสัยทัศน์ในการที่จะทำให้ โรงเรียนเตรียมพร้อมที่ดีที่สุดสำหรับนักเรียนไปสู่อนาคต ที่ต้องการ และสามารถ แบ่งปันวิสัยทัศน์ไปพัฒนา ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพพร้อมกันได้ด้วย 6. การสร้างความร่วมมือ และการติดต่อ

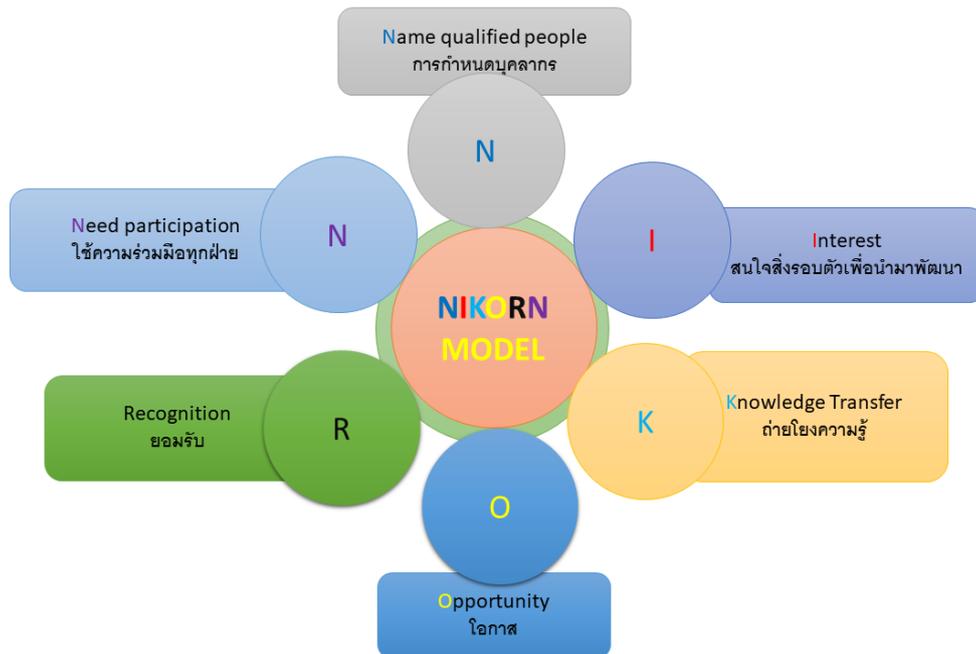
(Collaboration and Connection) ผู้บริหารต้อง แสวงหาแบ่งปันข้อมูล และความรู้อย่างเปิดเผยชัดเจน มีการค้นหาความเข้าใจและปฏิบัติอย่างเข้าใจกับคนอื่น มีการติดต่อกับโลกภายนอกผ่านทางบล็อกและสื่อทางสังคม และต้องสร้างการร่วมมือกับผู้อื่น 7. สร้างพลังเชิงบวก (Positive Energy) ผู้บริหารต้องสร้างหลักการทั้ง เชิงบวก เชิงรุกและวิธีการ ดูแลเอาใจใส่ ต้องใช้เวลาในการพบปะพูดคุยกับนักเรียน ครูและผู้ปกครองรับรู้อะไรและคุณค่าของพวกเขาโดยการ พัฒนาความสัมพันธ์ที่แท้จริงให้เกิดขึ้น นอกจากนี้ผู้บริหารต้องสร้างสุขภาพตนเองสวัสดิการและระดับพลังงาน ให้พร้อมเสมอ 8. ความเชื่อมั่น (Confidence) ผู้บริหารต้องมีลักษณะความมั่นใจ (confidence) เข้าถึงได้ง่าย (approachable) มีความโดดเด่น (be visible) ในฐานะที่เป็นผู้นำต้องมีความกล้าที่จะต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ยากลำบาก ซึ่งสถานการณ์เหล่านี้มักจะอยู่ในความสงบเสมอ และมีความมั่นใจในการรักษาขวัญ กำลังใจและความเชื่อมั่นในชุมชนโรงเรียน 9. ความมุ่งมั่นและความพากเพียร (Commitment and Persistence) ผู้บริหารต้องแสดงความ มุ่งมั่นและความทุ่มเท (dedication) อย่างจริงจัง เพื่อผลักดันให้กับครูและนักเรียนเกิดความมุ่งมั่นทุ่มเทในงาน และอย่ายอมแพ้ (Never give up) เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนาที่กำหนดไว้ 10. ความเต็มใจที่จะเรียนรู้ (Willingness to Learn) ผู้บริหารต้องเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ เพราะ การเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เป็นที่น่าตื่นเต้นและนำมาใช้เสริมสร้างศักยภาพผู้บริหาร และสังคมโรงเรียน ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต (Be a Lifelong Learner) 11. ต้องเป็นนักประกอบการ คิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Entrepreneurial, Creative and Innovative) ความสามารถในการคิดนอกกรอบเป็นพลังที่มีอำนาจของผู้บริหารการคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการบริหารจัดการกับความซับซ้อนทางสังคมในศตวรรษที่ 21 และต้องพัฒนา โรงเรียนเป็นองค์การประกอบการ (entrepreneurial organization) ได้ด้วย 12. นักริเริ่มงาน (Intuitive) ผู้บริหารต้องเรียนรู้ถึงความเชื่อมั่นในสัญชาตญาณ (instincts) ของตนเอง ความสามารถการเป็นนักคิด นักริเริ่มสร้างสรรค์ผู้บริหารสามารถแก้ปัญหาให้สำเร็จอย่างไม่คาดฝัน หรือจากการสังหรณ์ใจ (intuitively) ซึ่งเป็นการเกิดขึ้นจากความชาญฉลาด 13. ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจ (Ability to Inspire) ผู้บริหารควรสร้างความ กระตือรือร้นและความคิดเชิงบวกต่อบุคลากรในการร่วมกันกำหนดทิศทางในอนาคต สิ่งทั้งหมดนี้ต้องเน้นให้ เกิดขึ้นในขณะที่ยังดำรงตำแหน่งผู้บริหาร 14. การเจียมเนื้อเจียมตัว (Be Humble) ผู้บริหารมีความสำคัญต่อการทำหน้าที่ในโรงเรียนซึ่งงาน ผู้บริหารไม่ใช่เป็นรูปปั้นแต่เป็นงานที่เอื้อต่อทุกคนในโรงเรียน นั่นคือ ต้องมีสัมมาคารวะ การรู้จักบุคคลใน ชุมชน การเปิดโอกาสกับครู และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม 15. ตัวแบบที่ดี (good Model) หากคุณกำลังส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ต้องรู้ และฝึกพวกเขา ให้มีความคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกัน ฝึกการสื่อสารที่ดี และคิดวิเคราะห์เป็นการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ และการปลูกฝังสร้างสรรค์นวัตกรรม จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับการเรียนรู้และความ เสี่ยง ดังนั้นคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ ต้องประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ความสามารถ ทางวิชาการ การสื่อสาร และเทคโนโลยี การเป็นนักริเริ่มสร้างสรรค์และประกอบการนักสร้างพลังและแรงบันดาลใจ เชิงบวก ตัวแบบที่ดี และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้ NIKORN MODEL

การบริหารสถานศึกษาที่เน้นการใช้ความร่วมมือของทุกฝ่ายมีความสำคัญอย่างมากในหลายด้าน ดังนี้: สร้างสภาวะการเรียนรู้ที่ดีคือการใช้ความร่วมมือของทุกฝ่ายในการบริหารสถานศึกษาช่วยสร้างสภาวะการเรียนรู้ที่ดีขึ้นสำหรับนักเรียน โดยการเตรียมพื้นที่เรียนการสอนที่เหมาะสมและการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นการเรียนรู้ตามความต้องการของนักเรียน รวมถึงการให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศเรียนรู้ที่สร้างสรรค์และกระตุ้นให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ส่งเสริมความรับผิดชอบและศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษารวมถึงการให้ความสำคัญกับความร่วมมือของทุกฝ่ายช่วยส่งเสริมความรับผิดชอบและศักยภาพของบุคลากรทาง

การศึกษา โดยเผยแพร่ความรู้และทักษะการทำงานร่วมกัน สร้างทีมงานที่มีวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน และสนับสนุนการพัฒนาอาจารย์และเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาให้สามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุขได้ สร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน: การเชื่อมโยงกับผู้ปกครอง

ดังนั้นจึงได้นำ NIKORN MODEL มาใช้ในการขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษา โดยมีหลักการดังนี้

I = Interest การสนใจสิ่งรอบตัวและนำมาพัฒนาสถานศึกษาเป็นการแนะนำที่ดี เนื่องจากสิ่งรอบตัวที่น่าสนใจสามารถมีผลในการพัฒนาสถานศึกษาในหลายด้าน นี่คือตัวอย่างที่สามารถนำสิ่งรอบตัวมาพัฒนาในสถานศึกษาได้ 1. พัฒนาองค์กรและวัฒนธรรมการทำงาน การสนใจสิ่งรอบตัวช่วยให้สถานศึกษาสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่ดี โดยสร้างทีมงานที่มีความร่วมมือและสนับสนุนกัน สร้างระบบการตรวจสอบและวัดผลที่ถูกต้อง เช่น การส่งเสริมคุณธรรมและค่านิยมทางจริยธรรมในบุคลากรและนักเรียน การสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างสำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการแก้ไขปัญหา เพื่อให้สถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพและมีความสุข สมบูรณ์สำหรับทุกคนที่เกี่ยวข้อง 2. พัฒนาการเรียนรู้และหลักสูตร การสนใจสิ่งรอบตัวช่วยให้สถานศึกษาสามารถปรับปรุงการเรียนรู้และหลักสูตรได้อย่างต่อเนื่อง โดยการสำรวจและนำเสนอหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับนักเรียน การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ เช่น การใช้สื่อการสอนแบบออนไลน์

K = Knowledge Transfer หมายถึง การถ่ายโยงความรู้ การถ่ายโยงความรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการแบ่งปันและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้อื่นในสถานศึกษา นี่คือสิ่งที่ควรพิจารณาในการถ่ายโยงความรู้ 1. สร้างบรรยากาศเรียนรู้ที่สนับสนุนการถ่ายโยงความรู้: สถานศึกษาควรสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้ โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีความรู้มาให้บรรยายหรือสอนในหัวข้อที่สนใจ สถานศึกษายังสามารถสร้างพื้นที่ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์กันได้ เช่น กิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิชาต่าง ๆ หรือกลุ่มโต้ตอบออนไลน์ 2. ใช้เทคโนโลยีในการแบ่งปันความรู้: เทคโนโลยีสื่อสารและการสื่อสารออนไลน์เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการถ่ายโยงความรู้ สถานศึกษาสามารถใช้แพลตฟอร์มการเรียนออนไลน์ เว็บไซต์บล็อก หรือสื่อสังคมออนไลน์เพื่อแบ่งปันเนื้อหาการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์กับนักเรียนและบุคลากร 3. สนับสนุนกิจกรรมและโครงการการเรียนรู้ร่วมกัน: สถานศึกษาสามารถสนับสนุนกิจกรรมและโครงการการเรียนรู้

O = Opportunity หมายถึง โอกาส การเปิดโอกาสในการบริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรคและสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน นี่คือบางวิธีที่สามารถเปิดโอกาสในการบริหาร

สถานศึกษาได้ 1. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สนใจทุกฝ่าย: สถานศึกษาควรสร้างความเข้าใจและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง นักเรียน บุคลากร และชุมชนในกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญ เช่น การกำหนดแผนการเรียนรู้และกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน 2. สนับสนุนการพัฒนาอาจารย์และบุคลากร: สถานศึกษาควรเตรียมและสนับสนุนการพัฒนาอาจารย์และบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ และทรัพยากรที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน โดยการให้โอกาสในการเข้าร่วมการอบรม การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการพัฒนาอาจารย์ในด้านการสอนและการนำเสนอ 3. สร้างพื้นที่เรียนรู้ที่หลากหลายและเปิดกว้าง: สถานศึกษาควรสร้างสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรค์และสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการใช้ทรัพยากรการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ห้องเรียนที่สะดวกสบาย

N = Name qualified หมายถึง การกำหนดบุคลากรในสถานศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน ดังนั้นการกำหนดบุคลากรควรคำนึงถึงหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ต่อไปนี้ 1. ความเหมาะสมของคุณสมบัติ 2. การเลือกบุคลากรควรพิจารณาคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งงานที่ต้องการ เช่น ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และคุณสมบัติทางบุคลิกภาพ เพื่อให้บุคลากรสามารถทำหน้าที่และรับผิดชอบตามที่กำหนดได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษา 3. บุคลากรควรมีความเข้าใจและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษา เพื่อให้มีความเชื่อมโยงและความกระตือรือร้นในการทำงานร่วมกันเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานในทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน 4. การกำหนดบุคลากรควรพิจารณาในเชิงระบบ โดยสร้างทีมงานที่มีความร่วมมือและความสามัคคี การทำงานร่วมกันในทีมจะช่วยสนับสนุนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแก้ไขปัญหา และสร้างแรงบันดาลใจ

N = Need Participation หมายถึง ใช้ความร่วมมือทุกฝ่าย การใช้ความร่วมมือของทุกฝ่ายในการบริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่มีประโยชน์และสร้างผลการดำเนินงานที่เป็นประสิทธิภาพมากขึ้น นี่คือบางแนวทางในการใช้ความร่วมมือของทุกฝ่ายในการบริหารสถานศึกษา: 1. การสร้างการร่วมมือในการตัดสินใจ: เมื่อมีการตัดสินใจที่สำคัญ เช่น การกำหนดแผนการเรียนรู้หรือการพัฒนาโครงสร้างองค์กร ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง นักเรียน อาจารย์ และบุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ นำเสนอข้อมูล แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และพิจารณาแนวทางที่เหมาะสมสำหรับทุกฝ่าย 2. การสร้างการทำงานเป็นทีม: การสร้างทีมงานที่มีความร่วมมือและความสามารถในการแก้ไขปัญหา เช่น การสร้างกลุ่มการบริหารที่มีผู้แทนจากทุกฝ่าย ซึ่งมีการประชุมและโต้ตอบเป็นประจำ เพื่อพิจารณาและดำเนินการตามความต้องการและเป้าหมายของสถานศึกษา 3. การส่งเสริมการสร้างความเข้าใจและการสนับสนุน: การสื่อสารและการสร้างความเข้าใจระหว่างทุกฝ่ายมีความสำคัญ เช่น การแชร์ข้อมูลที่สำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีโอกาสเข้ามา

NIKORN MODEL เป็นการใช้ความร่วมมือในการบริหารสถานศึกษามีความสำคัญสูงมากเนื่องจากสามารถสร้างผลกระทบที่ดีและสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เต็มเปี่ยมได้ นี่คือความสำคัญของการใช้ความร่วมมือในการบริหารสถานศึกษา การสร้างบรรยากาศเรียนรู้ที่ดี: การร่วมมือทุกฝ่ายในการบริหารสถานศึกษาช่วยสร้างบรรยากาศที่สร้างสรรค์และกระตุ้นให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ เมื่อนักเรียนรู้สึกว่ามีครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครองที่ร่วมมือกัน มีการสนับสนุนและให้คำปรึกษาเพื่อให้พวกเขาเติบโตและพัฒนาเต็มศักยภาพการเสริมสร้างความเชื่อมโยงกับชุมชน: การใช้ความร่วมมือทุกฝ่ายช่วยสร้างความเชื่อมโยงกับชุมชนโดยรอบ เช่น ผู้ปกครอง องค์กรท้องถิ่น หรือสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เราสามารถสร้างพันธมิตรที่แข็งแกร่งและได้รับการสนับสนุนที่เต็มที่ในการเสริมสร้างคุณภาพการศึกษาและสนับสนุนทางทฤษฎีและปฏิบัติการแบ่งปันและการแลกเปลี่ยนความรู้: การมีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์

สรุป

ในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสถานศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้สาระวิชา หลัก (Core Subjects) และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม และ ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี จึงเป็นภาระที่สำคัญของผู้บริหารที่จะต้อง รับผิดชอบจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเอง คิดหา ยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการใหม่ ๆ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ของ ผู้ปฏิบัติงานในองค์กร และนอกองค์กร ให้ความสนใจต่อวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งผลลัพธ์ ใส่ใจในเรื่องของศาสตร์ ทางการสอนที่เหมาะสม และต้องเข้ามารับบทบาทในการเร่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของ ครูปรับเปลี่ยนเนื้อหาตามหลักสูตรควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ให้กับครูผู้สอน ส่งเสริมให้มีการนำ เทคโนโลยีมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น รวมทั้งปรับบทบาทในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอก ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เปิดโอกาสให้ครูได้เสนอความคิดเห็น และแนวทางในการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). *เอกสารแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ชุมชนุมนุสนทรณ์.
- ธงชัย สมบูรณ์. (2549). *การบริหารและจัดการมนุษย์ในองค์กร*. กรุงเทพฯ: ประชาชนุสนยาม.
- นทวรรณ อิศรานุวัฒน์ชัย. (2552). *ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ในยุค โลกาภิวัตน์: ศึกษาจากหลักพุทธธรรม*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ปยุตโต). (2540). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- แพรวดาว สนองพันธ์. (2557). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภูษิต ปุสันรัมย์ และคณะ. (2561). *การบริหารเวลา การบริหารชีวิต ตามวิถีพุทธในศตวรรษที่ 21*. *วารสารวิชาการธรรมทรรคน*, 18(2), 295–304.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). *กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ทิพยวิสุทธิ.
- สมหมาย อ่ำดอนกลอย. (2556). *บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 7(1), 1–7.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). *ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560–2564)*. *รายงานสรุปผลการประชุมประจำปี 2558*. นนทบุรี: ศูนย์แสดงการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). *บทวิเคราะห์การศึกษาไทยในโลกศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

George C. (2010). *The 21st Century Principal*. Retrieved June 6, 2020, from <http://connectedprincipals.com/archives/1663>

Maxine. (2015). *The 4 Types of School Principals*. Retrieved June 6, 2020, <http://mawiasgedom.com/the-4-typesofschool-principals>